

Освітні технології як засіб професійної самореалізації майбутніх вихователів

Liubyva, Vitalina

Veröffentlichungsversion / Published Version
Zeitschriftenartikel / journal article

Empfohlene Zitierung / Suggested Citation:

Liubyva, V. (2016). Освітні технології як засіб професійної самореалізації майбутніх вихователів. *Koncept (Kirov): Scientific and Methodological e-magazine*, 1-15. <https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:0168-ssoar-48034-8>

Nutzungsbedingungen:

Dieser Text wird unter einer CC BY-NC-ND Lizenz (Namensnennung-Nicht-kommerziell-Keine Bearbeitung) zur Verfügung gestellt. Nähere Auskünfte zu den CC-Lizenzen finden Sie hier:
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.de>

Terms of use:

This document is made available under a CC BY-NC-ND Licence (Attribution-Non Commercial-NoDerivatives). For more information see:
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0>

УДК : 37. 017 : 371. 13 : 37. 015. 3

Любива Віталіна Вячеславівна

Liubyva Vitalina Viacheslavivna

аспірантка Глухівського національного педагогічного університету імені
О. Довженка, м. Глухів, Україна

vitalion07@i.ua

**Освітні технології як засіб професійної самореалізації майбутніх
вихователів the educational technologies as the means of the future preschool
teachers' professional self-realization**

Анотація. *Статтю присвячено проблемі професійної підготовки майбутніх дошкільних педагогів. На основі аналізу теоретичного матеріалу проаналізовано роль інтерактивних технологій навчання у процесі підготовки майбутніх вихователів. Розглянуто взаємозв'язок використання інтерактивних технологій у навчальному процесі з подальшою професійною самореалізацією майбутніх вихователів; обґрунтовується доцільність їх застосування. Розкрито методологічну сутність понять «гуманізація», «освітня технологія», «інтерактивне навчання».*

Ключові слова: *майбутні фахівці дошкільної освіти, інтерактивні освітні технології, самореалізація, творчість.*

Abstract. *The article is devoted to the problem of the future preschool teachers preparing. The role of the interactive technologies in the educational process is analyzed. The author lightens the interconnection between the interactive technologies using and the self-realization of the preschool teachers in the professional activity; proves their using importance. There are the definitions of the concepts «humanization», «educational technology», «interactive studying» in the article.*

Key words: *future preschool teachers, interactive educational technologies, self-realization, creative.*

Одним із головних завдань державної політики у сфері освіти є поліпшення якості освітніх послуг до рівня, який позиціонує адаптованість до європейського стандарту та відповідає вимогам людини інформаційного

суспільства. Якість освіти в узагальненому визначенні та своєму підсумковому представленні – це комплекс характеристик компетентностей і професійної свідомості, що відбивають здатність фахівця здійснювати професійну діяльність відповідно до вимог сучасного етапу розвитку економіки і суспільства як соціального організму в цілому, на визначеному рівні ефективності та професійного успіху, із розумінням соціальної відповідальності за результати професійної діяльності. Якість освіти характеризує не тільки результат освітньої діяльності, а й професійні якості фахівця-випускника навчального закладу, які залежать від мети освіти, змісту, методології, організації та технології їх застосування. Усе це є характеристиками, на формування яких необхідно свідомо впливати, а отже, якими необхідно керувати. Таким чином, забезпечувати якість освіти необхідно з урахуванням тенденцій її розвитку, у яких найбільш яскраво виявляються як сучасні особливості та потреби освіти, так і майбутнє освіти як соціального інституту.

Зміст освіти у всіх своїх характеристиках відбиває її якість. Протиріччя між змістом і якістю освіти може бути розв'язане оновленням її змісту.

Результатом процесу реформування системи освіти повинна стати державна гуманістична система освіти, яка створює умови для розвитку вільної творчої особистості з високим рівнем знань та духовності та допомагає реалізувати головну мету навчання у системі вищого навчального закладу, а саме формування всебічно розвиненої особистості та висококваліфікованого фахівця.

Принцип гуманізації має бути покладений в основу всієї навчально-виховної роботи у вищому навчальному закладі при переході від традиційного авторитарно-репродуктивного підходу на творчо-діяльнісний, який характеризується зверненням до особистісної суті людини, звільненні її від одноманітності як у суспільному бутті, так і у власному особистісному розвитку. Сучасна концепція професійної підготовки майбутнього дошкільного педагога ґрунтується саме на засадах гуманної педагогіки та загальнолюдських цінностях і спрямовується на творчу самореалізацію особистості.

Аналіз наукових досліджень останніх років свідчить про зростаючий інтерес до проблеми гуманізації освіти. Важливе місце посідають теорія особистісно-орієнтованого навчання та виховання (І. Якіманська, 2002; І. Зимняя, 1999; І. Бех, 2006) і проблема становлення гуманних взаємовідносин в учнівському колективі (А. Гончаренко, 2003; М. Каган, 1988;). Одне з провідних місць у процесі гуманізації освіти відводиться єдності виховання і навчання (А. Джуринський, 1999) та проблемі формування духовної культури особистості (І. Зязюн, 1997; В. Зінченко, 1998).

Саме поняття «гуманізація» походить від терміну «гуманізм». У загальному плані гуманізмом прийнято вважати світогляд, у центрі якого знаходиться ідея людини як найвищої цінності. Гуманізм стверджує цінність людини як особистості, її право на свободу, розвиток, вільний прояв своїх здібностей (*Універсальний словник – енциклопедія*).

В одному із сучасних економічних словників гуманізація визначається як посилення людяності, справедливості в економічному, громадському житті; визнання і повага загальнолюдських цінностей, увага до людей та їх вибору (Б. Райзберг, 2007).

У словнику Т. Єфремової гуманізація розглядається як ствердження у громадському житті ідей, проникнутих гуманізмом.

У словнику іноземних слів гуманізацію охарактеризовано як пом'якшення звичаїв (А. Михельсон, 1865). З огляду на зазначені визначення, можемо зробити висновок, що гуманізація пропагує гарне ставлення до людини та визнання загальнолюдських цінностей. Головною цінністю виступає особистість та процес її вдосконалення.

Під гуманізацією освіти ми розуміємо процес створення необхідних умов задля самореалізації особистості студента/студентки або учня/учениці у сучасному просторі, що сприяє розкриттю творчого потенціалу особистості, формуванню критичного мислення, ціннісних орієнтацій і моральних якостей. Такі вчені як Є. Євладова, Л. Логінова та Н. Михайлова визначають гуманізацію освіти як систему заходів, націлених на пріоритетний розвиток

загальнокультурних компонентів у змісті освіти і технології навчання, орієнтованих на вдосконалення особистості.

Основними напрямками процесу гуманізації освіти є: відродження духовності, виховання навчаючи, визначення траєкторії особистої гуманної педагогіки кожного педагога, прагнення до рівноправного спілкування зі своїми учнями, індивідуалізація навчання, перетворення взаємодії педагога й учнів у процесі навчання на засіб їхнього творчого саморозвитку, демократизація управління освітою.

Базисними напрямками у процесі гуманізації освіти є: створення освітнього простору, індивідуалізація навчання та перетворення взаємодії педагога й учнів у процесі навчання на засіб їхнього творчого саморозвитку.

У зв'язку з цим, постає необхідність у дослідженні впливу різних освітніх технологій на зміни у структурі навчально-виховного гуманного процесу, впровадженні нових (гуманістичних) технологій навчання й виховання, які б функціонували за принципами: домінування завдань особистісного діяльнісного, інтелектуального й професійного розвитку; спрямованості на мотивацію досягнень й успіхів особистості, підтримку її індивідуального розвитку; самопроектування й самоуправління. На думку дослідників Л. Липової, С. Ренського, М. Кушнір «...за нової парадигми освіти саме осучаснені перспективні освітні технології здатні забезпечити на засадах індивідуалізації у відповідності до синергетичної теорії розвитку, саморозвиток і самостійність дитини, вільну реалізацію її природних задатків» [7, с.16].

Технологізація освітніх процесів ще з часів Я. А. Коменського розглядається як важливий засіб впровадження провідних дидактичних принципів і передбачає чітке дотримання змісту й послідовності впровадження нововведень.

Слово «технологія» походить від грецьких слів «techne» – мистецтво, майстерність і «logos» – вчення. Аналіз наукових джерел показав, що термін «технологія» (у перекладі з грецької – наука про мистецтво) – чи не один з найбільш популярних у сучасній психолого-педагогічній літературі. Найбільш

загальне, міжпредметне трактування поняття «технологія» – це наукова або практично обґрунтована система діяльності, яку людина застосовує з метою перетворення оточуючого середовища, виробництва матеріальних або духовних цінностей.

Поняття «освітня технологія» більш широке, ніж поняття «педагогічна технологія», оскільки освіта включає, крім педагогічних, ще соціально-політичні, управлінські, культурологічні, психолого-педагогічні, медико-педагогічні, економічні аспекти тощо. Педагогіка традиційно охоплює навчання та виховання, а освіта – ще й розвиток людини. Однозначного тлумачення цих термінів не існує. Освітня технологія іноді розуміється вузько – тільки як технологія навчального процесу. Важливе місце серед різних напрямків розвитку поняття «освітня технологія» має технологічний підхід до навчання, який передбачає чітке інструментальне управління навчальним процесом та гарантоване досягнення учбових цілей, що були поставлені.

На необхідності підвищення ефективності професійної підготовки майбутніх педагогів дошкільного профілю наголошується у Законах України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про вищу освіту», пріоритетних напрямках Національної доктрини розвитку освіти України у XXI столітті, концепції громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності, Коментарі до Базового компонента дошкільної освіти в Україні та інших програмних документах. Сучасний вихователь дітей дошкільного віку – це професіонал, який орієнтується у наукових досягненнях, інноваціях, володіє різними технологіями розвитку навчання та виховання дітей; здатний до саморозвитку, самовдосконалення, самомоделювання та самореалізації у різних сферах життєдіяльності, у тому числі й у професійній. До того ж дошкільна освіта – це базова освітня ланка, яка формує рівень освіченості і вихованості майбутнього покоління. У зв'язку з цим посилена увага науковців до підвищення якості підготовки майбутніх вихователів дітей дошкільного віку у процесі навчання у вищих навчальних закладах. Практичне вирішення завдань сучасної дошкільної освіти з метою підвищення її якості потребує особливої

уваги до організації освітнього процесу, оскільки ці завдання можуть виконати лише вихователі професійно підготовлені за новітніми освітніми технологіями, які ґрунтуються на нових методологічних засадах, сучасних дидактичних принципах та психолого-педагогічних теоріях і розвивають діяльнісний підхід до навчання відповідно до сучасних тенденцій розвитку освіти. Вплив на особистісний розвиток, значною мірою залежатиме від розробки й результативності запровадження інноваційних педагогічних технологій навчання.

Слово інновація має латинське походження і в перекладі означає оновлення, зміну, введення нового. У педагогічній інтерпретації інновація означає нововведення, що поліпшує хід і результати навчально-виховного процесу. Інновація освіти – цілеспрямований процес часткових змін, що ведуть до модифікації мети, змісту, методів, форм навчання й виховання, адаптації процесу навчання до нових вимог. Стрижнем інноваційних процесів в освіті є впровадження досягнень психолого-педагогічної науки в практику, вивчення, узагальнення та поширення передового педагогічного досвіду [4, с. 403].

Інновацію можна розглядати як *процес* (масштабну або часткову зміну системи і відповідну діяльність) і *продукт* (результат) цієї діяльності. Таким чином, інноваційні педагогічні технології як процес – це «цілеспрямоване, систематичне й послідовне впровадження у практику оригінальних, новаторських способів, прийомів педагогічних дій і засобів, що охоплюють цілісний навчальний процес від визначення його мети до очікуваних результатів» (І. Дичківська). У значенні продукту діяльності інновація це оригінальні, новаторські способи та прийоми педагогічних дій і засоби. Дослідники проблем педагогічної інноватики (О. Арламов, М. Бургін, В. Журавльов, Н. Юсуфбекова, А. Ніколс та ін.) намагаються співвіднести поняття нового у педагогіці з такими характеристиками, як корисне, прогресивне, позитивне, сучасне, передове. Зокрема, В. Загвязинський вважає, що нове у педагогіці – це не лише ідеї, підходи, методи, технології, які у таких поєднаннях ще не висувались або ще не використовувались, а й той комплекс

елементів чи окремі елементи педагогічного процесу, які несуть у собі прогресивне начало, що дає змогу в ході зміни умов і ситуацій ефективно розв'язувати завдання виховання та освіти [12].

Інноваційна діяльність обов'язково повинна мати творчий характер, без нього не може бути нововведень, саме «творчість є рушієм інновацій» – зазначає С. Кузьмін [6]. Відповідно інноваційну діяльність викладачів педагогічних вузів у процесі підготовки майбутніх вихователів доцільно розглядати у контексті розвитку педагогічної творчості. Специфіка діяльності визначається тим, що її цілі й завдання не стандартні, не шаблонні, не стереотипні, а творчі. Активність позицій викладача і студента в процесі інноваційного навчання полягає в тому, що кожен із них тією чи іншою мірою виступає суб'єктом управління як власної діяльності та поведінки, так і діяльності та поведінки інших учасників навчального процесу.

До інноваційних освітніх технологій навчання відносять: *інтерактивні технології навчання, технологію проектного навчання і комп'ютерні технології*. У професійній підготовці майбутніх педагогічних працівників інтерактивні педагогічні технології розглядаються науковцями як технології співпраці; інтерактивні підходи вважаються ефективними, бо ставлять студента в активну позицію самостійного освоєння знань [9, с. 225].

Інтерактивні технології – це засоби активізації творчої та пізнавальної діяльності учасників навчально-виховного процесу, у якому виділяються два важливі елементи: активність і співпраця. «Інтерактивний» (від англ. «inter» – взаємний і «act» – діяти) – здатний до взаємодії, діалогу. Інтерактивне навчання – специфічна форма організації пізнавальної діяльності, яка має передбачувану мету – створити комфортні умови навчання, за яких кожен учень відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність.

Інтерактивність освіти сприяє формуванню як предметних умінь і навичок, так і загальнонавчальних, виробленню життєвих цінностей, створенню атмосфери співробітництва, взаємодії, розвитку комунікативних якостей особистості. Такий технологічний підхід, як стверджують дослідники,

передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, спільне розв'язання проблем на основі аналізу відповідної навчальної ситуації і виключає домінування одного учасника навчального процесу над іншим, однієї думки над іншою.

Сутність інтерактивних технологій полягає в тому, що вони спираються не тільки на процеси сприйняття, пам'яті, уваги, але, перш за все, на творче, продуктивне мислення, поведінку, спілкування. Логіка впровадження інтерактивного навчання у практику роботи передбачає розв'язання двох груп завдань: науково-теоретичних (аналіз сутності і видів інтерактивних методів і форм); науково-методичних (науково-методичні умови і вимоги до розробки і застосування методів і форм).

Інтерактивні методи сприяють формуванню насамперед певних параметрів творчості, які американський психолог Е. Торренс [13] виділив як творчу продуктивність (здатність до висування великої кількості ідей за одиницю часу); оригінальність (здатність придумати унікальні, нові ідеї, які можуть здивувати); гнучкість (здатність до всебічного розгляду предмету, здібність ураховувати при прийнятті рішень різні обставини: економічні, географічні, політичні, особистісні, медичні, національні); деталізацію (здатність працювати над ідеєю – «шліфувати» ідею, стільки, скільки потрібно для надання їй лоску, закінченості форми (або незакінченості та нескінченості)).

Інтерактивні технології (технології співпраці) досліджувалися зарубіжними (С. Кашлев, В. Трайнев та ін.) і вітчизняними науковцями (Л. Ампілогова, Л. Артемова, О. Комар, І. Куліш, О. Пошетун, Л. Пироженко, М. Скрипник та ін.).

Існують різні підходи до класифікації інтерактивних методів навчання. В основу класифікації дослідника М. Кларіна покладено *принцип активності*. Науковець пропонує методи фізичної, соціальної, пізнавальної активності. Так, прикладами фізичної активності є зміна робочого місця, запис, малювання тощо. В соціальну активність студенти включені тоді, коли ставлять запитання, відповідають тощо. Пізнавальна активність – це доповнення учасниками

викладеного матеріалу, виступ як джерело досвіду, самостійний пошук розв'язання проблеми. Звичайно всі три види активності взаємопов'язані.

Т. Паніна та Л. Вавилова класифікують інтерактивні методи навчання на три групи : дискусійні (діалог, групова дискусія, форматні дебати, розбір ситуацій з практики); ігрові (дидактичні творчі ігри, в тому числі ділові, рольові ігри, організаційно діяльнісні ігри); тренінгові (комунікативні тренінги, тренінги сензитивності).

О. Голубкова, А. Прилепо класифікують інтерактивні методи навчання на основі їх комунікативних функцій, розділяючи їх на 3 групи: дискусійні методи (діалог, групова дискусія, припрацювання та аналіз життєвих ситуації); ігрові методи (дидактичні ігри, творчі ігри, в тому числі ділові, рольові ігри, організаційно діяльнісні ігри, контрігри); психологічні група інтерактивних методів (сенситивний і комунікаційний тренінг, емпатія).

Дослідники О. Пошетун і Л. Пироженко поділили інтерактивні методи навчання на чотири групи: групове навчання, фронтальне, навчання у грі, навчання у дискусії. *Групова* навчальна діяльність – це форма організації навчання у малих групах студентів, об'єднаних спільною навчальною метою. За такої організації викладач керує роботою кожного учня опосередковано, через завдання, якими він спрямовує діяльність групи. До групового навчання можна віднести роботу в парах, ротаційні трійки, «Два – чотири – всі разом», роботу в малих групах, «Акваріум».

До *фронтальних* інтерактивних методів належать такі, що передбачають одночасну спільну роботу всіх студентів. Це – обговорення проблеми у загальному колі: «Мікрофон», незакінчені речення, «Мозковий штурм», «Навчаючи – вчуся», «Дерево рішень» та ін. Всі ці технологічні компоненти відносяться до форматних дебатів як освітньої технології (наприклад: Британський формат парламентських дебатів).

До методів *навчання у грі* належать імітації, рольові ігри, драматизація. Студентам надають максимальну свободу інтелектуальної діяльності, що обмежується лише конкретними правилами гри, а вони самі обирають свою

роль у грі; висуваючи припущення про ймовірний розвиток подій, створюють проблемну ситуацію, шукають шляхи її вирішення, покладаючи на себе відповідальність за обране рішення. Викладач в ігровій моделі – інструктор, суддя-рефері, тренер, головуючий, ведучий.

Метод *навчання у дискусії* – важливий засіб пізнавальної діяльності студентів у процесі навчання, бо дискусія – широке публічне обговорення спірного питання. Дискусія сприяє розвитку критичного мислення, дає змогу визначити власну позицію, формує навички відстоювання своєї особистої думки, поглиблює знання зданої проблеми. До таких технологічних форм відносять: «Метод ПРЕС», «Обери позицію», «Зміни позицію», «Ток-шоу», «Дебати».

У процесі підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти поєднання інтерактивних методів навчання, побудованих на педагогічній взаємодії творчих підгруп під час інтелектуальних ігор, сприятимуть не тільки кращому засвоєнню педагогічних знань, а й виробленню на цій основі професійно значущих пізнавальних умінь, формуванню установки на самостійне і творче застосування у практичній діяльності. Застосування інтерактивних методів дозволить студенту змінити роль з позиції «пасивно сприймаючого інформацію» на активного учасника навчально-пізнавального процесу.

До інноваційних педагогічних технологій формування та розвитку критичного мислення, яка відповідає вимогам Національної доктрини розвитку освіти України щодо переходу до нового типу гуманістично-інноваційної освіти можна віднести технологію М. Ліпмана, який є автором «рефлексивної» моделі освіти. За цією моделлю фокус навчальної діяльності спрямовується не на засвоєння певної інформації, а на осмислення внутрішніх сенсів та характеристик предметів та явищ, які досліджуються. Мислення, на думку дослідника, є особливим феноменом, що набувається у процесі пізнання та є відкритим для вдосконалення. Критичне мислення, за М. Ліпманом, це вміння відповідальне мислення, що дозволяє людині формувати надійні вірогідні судження, оскільки воно: ґрунтується на певних критеріях; є таким, що

самокоригується; впливає з конкретного контексту» [11]. У педагогіці визначають чотири етапи формування критичного мислення студентів (М. Векслер, А. Тягло, Т. Воропай):

I етап – актуалізація знань, пробудження інтересу до теми, визначення мети вивчення конкретного матеріалу; *II етап* – осмислення нової інформації, критичне читання та письмо; *III етап* – роздуми або рефлексія, формування власної думки стосовно навчального матеріалу; *IV етап* – узагальнення й оцінка інформації (проблеми), визначення способів її розв’язання, з’ясування власних можливостей.

Слід враховувати, що технологія розвитку критичного мислення буде продуктивною лише за умови, якщо викладач/тренер правильно обере стратегію для ефективної реалізації накреслених завдань, але її застосування сприятиме формуванню мовленнєвих навичок студентів, розвитку їх творчих здібностей, умінь оперувати мовними категоріями, чітко й логічно вибудовувати усні й письмові висловлювання відповідно до мети й конкретної ситуації спілкування. Особливо успішною для досягнення цієї мети в соціально-педагогічній роботі з дітьми є освітня технологія «Дебати» в її форматному різноманітті [1, 2, 3, 8].

Проведений аналіз літератури з методики організації навчально-виховної роботи з застосуванням інтерактивних освітніх технологій дозволяє зробити висновок про те, що недостатньо висвітленими є конкретні елементи технологічної організації (системи педагогічного впливу) як фахові інструменти, опису і особливостям яких має приділятися більше уваги.

В узагальненому вигляді всі без виключення інтерактивні технології як складові професійної майстерності педагога поділяються на педагогічні методи (вимога, перспектива, заохочення і покарання, громадська думка та її формування) і засоби комунікативного впливу (переконання, навіювання, наслідування. Від здатності педагога прийняти правильне рішення щодо komponування методів та засобів впливу на вихованців залежить організаторська майстерність педагога, основними рисами якої виступають:

прекрасне знання (багатий успішний досвід) тієї справи, налагодженням якої займається організатор; вміння бачити перспективу спільної роботи, зазирнути в майбутнє, передбачити; вміти визначати ті конкретні завдання, які вирішують успіх в просуванні спільної справи; гарне знання дітей, їх здібностей і можливостей; продуманість матеріально-технічного оснащення організованої справи; вміння правильно налагодити облік і контроль за ходом виконуваної роботи, підвести підсумки по її закінченню [10, с. 41]. Фактично, можемо констатувати тотожність понять «професійна майстерність педагога» і «фахова успішність менеджера», бо метою діяльності виступає чіткий та злагоджений управлінський процес, який призводить до оптимального результату.

Застосування інноваційних інтерактивних технологій в процесі підготовки професійних педагогічних кадрів дошкільної освіти передбачає вибірковість в площині наявних можливостей, якою є постійний педагогічний пошук, фахові дослідження, в яких окреслюється індивідуально-особистісний підхід до розв'язання комплексу фахових проблем дошкільної освіти.

Академік В. Кремень акцентує увагу на важливості пробудження здатності педагога до філософського осмислення педагогічного процесу, сприйняття феномену ретрансляції знань, вмінь та навичок як початкового компоненту, від інтерактивності і інноваційності організації якого залежатиме подальший процес народження нового знання і нових ідей педагогічного спрямування, здатність до наукового дослідження: «Освіта в цілому – це поле комплексних досліджень, міждисциплінарного підходу й системного аналізу, оскільки вона є «системним» об'єктом, як і системними є її основні проблемні ситуації. Тут і відкривається широкий простір для антропного виміру філософії освіти. Для її рефлексії будь-яка сфера ставлення суб'єкта навчання до його процесу (об'єкту) може стати проблемою філософського осмислення – однак під певним кутом зору й зі світоглядними цілями, необхідними для орієнтації людини у світі й побудови адекватних систем практичної дії. Мудрість у даному контексті має становити основу педагогічної культури у взаємозв'язку із загальнолюдською культурою. Чим більше мудрості, тим більше знання

ставатиме умовою подальшого розвитку людини на шляху цивілізації і культури» [5, с. 560].

Таким чином, модернізація підготовки фахівців дошкільної освіти на основі використання засобів інтерактивних інноваційних технологій має сприяти: реалізації особистісно-позиційного підходу, самоорганізації, самовдосконаленню, саморозвитку, самоосвіті, самовихованню студента; стимулюванню розумової і соціальної активності майбутніх соціальних працівників, що спрямовується на побудову адекватного образу успішного професійного майбутнього з виявленням та актуалізацією власних професійних ресурсів, їх коригуванням спочатку в умовах інтерактивного навчання, а в майбутньому – в умовах виконання професійних функцій.

Аналізуючи поданий перелік освітніх технологій та їх інтерактивних методів формування знань, навичок та практичних вмінь в процесі навчання, можна вважати, що саме такий організаційний підхід до фахової підготовки робить можливим поєднання творчої самореалізації як особистості педагога так і особистості учня/вихованця. Такий висновок підтверджується наступними аргументами. По-перше, самореалізація як мета особистісного розвитку можлива тільки у співдії (співпраці) і аналізується відносно особистого простору учасників освітнього процесу. Отже, розглядаючи самореалізацію педагогів і вихованців в соціально-педагогічній діяльності у сфері дошкільної освіти, вказуємо на те, що самореалізація визначається як динамічна взаємодія того, хто навчається зі своїм внутрішнім світом і зовнішнім – обов'язковим простором в діяльній формі активності, при якій відбувається перехід його потенційних можливостей в актуальні (реальні), а результативність характеризується відчуттям успіху. Як було згадано вище, інтерактивні методи як елементарні частини освітніх технологій навчання вказують на обов'язкову цілеспрямовану взаємодію учасників освітнього процесу. По-друге, одним з основних видів інтерактивних освітніх технологій навчання являється гра – спільна діяльність, яка представляє собою одну з головних психолого-педагогічних основ процесу самореалізації в навчальній діяльності. По-третє,

емоційні переживання відчуття ситуації успіху, усвідомленість і рефлексія здійснюваної діяльності також є невід'ємною частиною процесу самореалізації особистості. Саме цей фактор забезпечує необхідний позитивний психологічний відгук на пропоновані інновації особистісного зростання.

Підсумовуючи, робимо узагальнення: використання в навчальній діяльності розглянутих інтерактивних технологій навчання як важливого чинника педагогічної діяльності гуманістичного орієнтування, сприяє самореалізації особистості учасників освітнього процесу, значно підвищує якість опанування елементами навчання і являється для них «рушійною силою» загального розвитку, в тому числі є гарантією успішного становлення майбутніх фахівців дошкільної освіти.

Література

1. Боярський Н. Використання освітньої технології «дебати» при навчанні прав людини / Н. Боярський, С. Наумов. – Київ, 2009. – 130 с.
2. Боярський Н. Британський формат парламентських дебатів: для всіх і кожного / Н. Боярський: Посібник. – К. : 2009. – 32 с.
3. Боярський Н. Легкий старт для дебатера / Н. Боярський: Посібник – Вінниця : ФОП Данилюк В. Г., 2009. – 48 с.
4. Волкова Н. П. Педагогіка : [посіб. Для студ. Вищих навч. закладів] / Н. П. Волкова. – К. : ВЦ «Академія», 2002. – 576 с. (Альма-матер).
5. Кремень В. Г. Філософія національної ідеї. Людина. Освіта. Соціум / В. Г. Кремень. – К. : Грамота, 2007. – 576 с
6. Кузьмин С. В. Инновационная деятельность педагогического коллектива как фактор его развития : дис. ... канд. Пед. наук : 13.00.01 / С. В. Кузьмин. – Ярославль, 2003. – 197 с.
7. Липова Л. Технології індивідуалізованого навчання / Л. Липова, С. Ренський, М. Кушнір // Рідна школа. – 2001. – Серпень. – С. 16–18.

8. Масютіна М. Навчаємось дебатовати: навчально-методичний посібник / М. Масютіна, М. Сіряк, Г. Кудряшова. – Бердянськ : Видавець Ткачук О. В., 2010. – 202 с.
9. Підласий, І. П. Практична педагогіка або три технології : інтерактивний підручник для педагогів ринкової системи освіти / І. П. Підласий. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2004. – 616 с.
10. Омельченко С. Соціально-педагогічна робота з дитячими та молодіжними об'єднаннями й організаціями : навч.-метод. посібник. / С. О. Омельченко, Н. П. Краснова, Н. С. Шабасєва, Я. І. Юрків. – Слов'янськ : Видавництво Б. І. Моторіна, 2015. – 454 с.
11. Кроуфорд А. Технології розвитку критичного мислення учнів / А. Кроуфорд, В. Саул, С. Метью, Д. Макінстер; наук. ред., передм. О. І. Пометун. – К. : Плеяда, 2006. – 220 с.
12. Химинець В. В. Інноваційна освітня діяльність / В. В. Химинець. – Ужгород : Інформаційно-видавничий центр ЗІППО, 2007. – 364 с.
13. Torrance E. P. Education and creativity // (Ed.) Taylor C. W. Creativity: Progress and Potential. N.Y., 1964.]